

DUŠAN JANÁK A KOLEKTIV

JÍDLA MENÍ JENOM »NĚCO K JÍDLU«

TRADIČNÍ STRAVOVÁNÍ A POKRMY JAKO SOUČÁST
REGIONÁLNÍ A NÁRODNÍ IDENTITY VE VĚDOMÍ A PAMĚTI
SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI

Recenzovali:
prof. PhDr. Tomáš Katrňák, Ph.D.
doc. PhDr. Bohuslav Šalanada, CSc.

Klíčová slova: sociologie jídla, historická sociologie, jídlo, kulinární dědictví, empirický výzkum, monografie

Kniha byla připravena a vydána v rámci projektu č. DG18P02OVV067 *Kulinární dědictví českých zemí: paměť, prezentace a edukace* programu NAKI II.

Copyright © Dušan Janák, Irena Korbelařová, Miroslav Paulíček, Andrea Preissová Krejčí, Rudolf Žáček
Copyright foto © Radmila Dluhošová, Kateřina Gajdová, Dušan Janák, Magdaléna Janáková, Irena Korbelařová,
Miroslav Paulíček, Andrea Preissová Krejčí, Libuše Stránilková, Alena Svobodová
Copyright © Slezská univerzita v Opavě, 2020
Redakce: Irena Korbelařová
Grafické řešení: Dorota Lubojacká
Tisk: PROFITISK group s. r. o.
Vydání první

ISBN: 978-80-7510-428-1

ÚVOD (Dušan Janák, Irena Korbelařová)	7
TEORETICKÁ ČÁST – SOCIOLOGIE NA TALÍŘI	15
Jídlo a sociologie (Miroslav Paulíček)	17
Sociologové u stolu	18
Jídlo vznešené a nedůstojné	19
Jídlo v sociálních nerovnostech	20
Mluvení jídlem	22
Muži, ženy a jídlo	26
Jídlo v paradoxech	30
Jídlo jako prvek sociální identity a tradice (Dušan Janák, Miroslav Paulíček)	31
Jídlo jako prvek sociální identity	31
Jídlo jako prvek sociální identity	32
Jídelní praktiky a Bourdieuova teorie habitů	36
Národní a regionální identity v mozaice sociálních identit současné společnosti	38
Tradice v rekonstrukci	42
Ambivalence tradice a autenticity	49
Shrnutí teoretické části (Dušan Janák)	49
EMPIRICKÁ ČÁST – KULINÁRNÍ TRADICE VE TŘECH HISTORICKÝCH MIKROREGIONECH ČESKÝCH ZEMÍ: SLEZSKO NA PŘÍKLADU HLUČÍNSKA, MORAVA NA PŘÍKLADU HANÁCKÉHO SLOVÁCKA, ČECHY NA PŘÍKLADU PODKRKONOŠÍ	53
Oblasti realizace empirického výzkumu	55
Srubečná kulturně-historická charakteristika (Irena Korbelařová, Rudolf Žáček)	55
Hlučínsko	64
Hanácké Slovácko	72
Podkrkonoší	79
Cíle a metodologie výzkumu (Dušan Janák)	87
Empirický výzkum ve Slezsku na příkladu Hlučínska (Dušan Janák)	87
Zjištění výzkumu prostřednictvím ohniskových skupin (focus groups) na Hlučínsku	103
Zjištění výzkumu prostřednictvím individuálního dotazování s využitím karet pokrmů a prostřednictvím dotazníků k tradičním jídlům v současné životě všedním a svátečním	109
Empirický výzkum na Moravě na příkladu Hanáckého Slovácka (Dušan Janák)	109
Zjištění výzkumu prostřednictvím ohniskových skupin (focus groups) na Hanáckém Slovácku a prostřednictvím dotazníků k tradičním jídlům v současném životě všedním a svátečním	135

Empirický výzkum v Čechách na příkladu Podkrkonoší (Dušan Janák)	143
Zjištění výzkumu prostřednictvím ohniskových skupin a individuálních rozhovorů v Podkrkonoší	143
Zjištění výzkumu prostřednictvím individuálního dotazování s využitím karet pokrmů	157
Shrnutí empirické části (Dušan Janák)	167
EXKURZ	173
Česká kulinární tradice za hranicemi českých zemí: Česká kuchyně jako součást národní identity a kulturních tradic u krajanů v Chorvatsku (Andrea Preissova Krejčí)	175
Češi v Chorvatsku	176
Česká kuchyně	179
Metodologie	181
Jídla všedního dne	181
Jídla sváteční	193
Shrnutí kapitoly	199
ZÁVĚR	201
LITERATURA A ZDROJE	207
PŘÍLOHY	221
Příloha 1: Metodologický appendix k ohniskovým skupinám a scénář pro skupinové diskuse	223
Soubor příloh 2: Karty tradičních pokrmů	231
Příloha 2.1 Karty pokrmů pro Hlučínsko	231
Příloha 2.2 Karty pokrmů pro Hanácké Slovácko	235
Příloha 2.3 Karty pokrmů pro Podkrkonoší	253
Příloha 2.4 Doplnující dotazník ke kartám pokrmů	264
Příloha 3: Dotazník Tradiční jídlo v současném životě všedním a svátečním	265
Příloha 4: Vybrané tabulky z individuálního dotazování za pomoci karet pokrmů	275
SUMMARY	283

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ**

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FILOZOFICKO-
PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA V OPAVĚ

JÍDLO NENÍ JENOM »NĚCO K JÍDLU«

TRADIČNÍ STRAVOVÁNÍ A POKRMY JAKO SOUČÁST
REGIONÁLNÍ A NÁRODNÍ IDENTITY VE VĚDOMÍ A PAMĚTI
SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI

Dušan Janák (vedoucí kolektivu)
Irena Korbelařová, Miroslav Paulíček, Andrea Preissová Krejčí, Rudolf Žáček

Foto: Radmila Dluhošová, Kateřina Gajdová, Dušan Janák, Magdaléna Janáková,
Irena Korbelařová, Miroslav Paulíček, Andrea Preissová Krejčí,
Libuše Stráníková, Alena Svobodová

Vydavatel: Slezská univerzita v Opavě, 2020
Jazyková korektura: Miroslav Paulíček
Redakce: Irena Korbelařová
Grafické řešení: Dorota Lubojacká
Tisk: PROFITISK group s. r. o.
Vydání první

ISBN: 978-80-7510-428-1